

MÖTET MED DET OKÄNDA

ANKOMSTEN TILL SVERIGE

I mina ungdomsår under uppväxten i Slovenien drömde jag mig ofta bort och önskade att kunna resa hemifrån för att hamna någonstans utomlands och pröva lyckan där. Främst tänkte jag då på Österrike, Austria, vårt närmaste grannland i norr. Jag visste ingenting om Sverige, varken om landets språk, kultur eller religion och även det geografiska läget var helt obekant för mig. Men när jag i oktober 1964 gick med på att besöka min make och hans släktingar där försökte jag ta reda på lite mer om Sverige. Det enda jag visste sedan innan var att Sverige låg i Skandinavien och att det var i norra delen av Europa. Jag förmodade också att det var kallt där året om och att man levde på fiske och skogsbruk. Ingenting som kändes tilltalande direkt. Jag lyckades inte få fram mycket mer.

Tänk så förvånad jag blev när vi en vacker höstdag kom med färjan Scarlett till Landskrona och steg av vid färjestationen där! Solen sken från en molnfri himmel och från kajen kunde man se både Köpenhamn och ön Ven. Trädkronorna vid Sofia Albertina kyrka var fortfarande gröna, löven hade inte börjat falla än. I Slovenien hade vissa trädtoppar redan blivit halvnakna och när jag lämnade landet låg en tjock höstdimma över landskapet. I Landskrona var det riktigt solsken och det var relativt varmt i luften trots att en pust av sunnanvind drog lätt från söder.

Min då nyblivne make Tinko och hans storebror Fritz (Friderik, Mirko) väntade på oss vid kajen. Vi hälsade på varandra. Tinko presenterade oss och sedan körde Fritz oss alla hem till sig. Han hade en stor amerikansk bil, jag minns inte av vilket märke, men den var flott tyckte jag. Prevolniks familj bodde i en av barackerna på Kolonigatan, där hyrde de en fyrarums lägenhet. Barackerna var byggda för ungerska flyktingar 1956, då stora skaror ungrare kom till Sverige efter den sovjetiska invasionen i Ungern. Ungrarna har sedan flyttat och spridit ut sig över landet. Lägenheterna i barackerna blev lediga så att nya skaror av flyktingar och arbetskraftsinvandrare kunde bo i dem. Mirko och hans fru Katarina hade själva fyra barn. Utöver familjen bodde även Katarinas lillasyster Erika och hennes treåriga dotter Renata där. Sedan i slutet av juli bodde också min man Tinko hos dem och nu kom även jag att bo där och dela vardagsrummet med min man under några veckor.

Under de följande dagarna åkte vi runt i Skåne med Mirko, Fritz som han kallas än idag. Vi hälsade på hos hans bekanta, för det mesta var de slovenier som av olika anledningar flytt och invandrat till Sverige några år tidigare. Före 1964 var det nästan omöjligt att få utresetillstånd i dåvarande Jugoslavien och än mindre ett pass för att kunna lämna hemlandet. Bland annat hälsade vi på en familj,

Kovačič i Kristianstadstrakten och en annan, Koradžija i Billesholm. De ägde mindre gårdar med bl.a. grisuppfödning och bjöd oss på Kranjska klobasa – kranjska korven som tillverkades hemma efter slovenskt recept. Man kunde även köpa hem dessa korvar, vilket vi gjorde. På den tiden fanns det inte några utländska varor på hyllorna i de svenska affärerna, varorna erövrade marknaden först mycket senare.

Tiden gick och snart hade det gått två veckor sedan jag kom till Sverige, nu började jag tänka på att återvända tillbaka till Slovenien. Men då hände det något otroligt; vi fick ett erbjudande om att kunna hyra en två rum hos en kroatisk familj på Suellsgatan i Landskrona. Tinko hade sitt bagerijobb och tjänade relativt bra så vi hade råd att hyra lägenheten. Men nu gällde det för mig att bestämma mig om jag ville stanna i Sverige eller återvända hem till mor och far. Tinko ville att jag skulle stanna och han tänkte inte heller åka tillbaka. I Slovenien var det nämligen otänkbart att kunna få tag på en egen lägenhet någonstans, särskilt eftersom jag hade lämnat mitt jobb i Maribor och Tinko planerade att stanna i Sverige. Alternativet var att bo hos mina föräldrar. Det var en tid, då allting hände i min omgivning, jag fick träffa nya människor, alla var i samma båt som jag, de invandrade till Sverige för några år sedan. Flera hade redan anpassat sig och skaffat sig ett bra liv i Sverige. När jag behövde utträta något och hade svårt med det svenska språket fick jag hjälp av min sväger och svägerska. Tinko talade tyska och ofta gick det bra att använda sig av tyskan på den tiden, flertalet av de äldre svenskarna behärskade tyska då. De första mammakläderna fick jag låna. Egentligen fick jag ärva dem av en kroatiska, fru Djurdjica Topolovec och en del av min svägerska, Marija Varga (Prevolnik). Det var stora kläder så jag fick plats i dem. Min mage blev större och större. Katten, som jag håller i famnen på nästa bild, fick jag av min svärmor Marija Prevolnik (Dremel), den hette Cica och var väldigt kelig.

STANNA ELLER ÅTERVÄNDA

Jag visste inte hur jag skulle göra nu. Skulle jag vända tillbaka till mina föräldrar och bo där eller stanna hos min man och försöka få äktenskapet att fungera?! Det kändes som att jag nu hade lämnat min barndom bakom mig för alltid. Jag väntade också vårt första barn i januari och då kändes det rätt att bestämma mig för att stanna. Tinko blev väldigt glad över mitt beslut, likaså hans släktingar Mirko och Marija, de ville behålla sin bror i närheten. Vi tackade ja till lägenheten. Den första november 1964 flyttade vi till vår första, egna lägenhet, bara dryga två veckor efter att jag kommit till Sverige. Det kändes jättebra. Lägenheten var på andra våningen, fullt möblerad, det fanns ett utrustat kök med gasspis och skåp så vi behövde inte handla någon möbel. Något sådant boende kunde man inte få tag på i Slovenien! Om man nu överhuvudtaget lyckades få hyra en lägenhet, fick man möblera den själv, både kök och rum var ens eget